

BK_ BİLGİ NOTU:

ÖNYARGI (prejudice)

1. Bir olay, insan, durum, vb. konusunda yeterli bilgiye sahip olmaksızın oluşturulan bir kanı veya tutum. Bir filmin sadece 5-10 saniyelik parçasını görüp filmin 'iyi' veya 'kötü' olduğu kanısına varmak, buna basit bir örnektir. Olumlu veya olumsuz olabilen bu tür kanılarda kişisel beklentiler kadar (gerilim filmlerinden hoşlanıyorsak ve gördüğümüz 'parçada' gerilim varsa, film 'iyidir') duruma özgü etkenler de (baş rolde sevdiğimiz aktörler, aktristler varsa, film 'iyidir') rol oynar.
2. Irk, etnik, din, cinsiyet, meslek, eğitim düzeyi, vb. ile tanımlanan bir grubun üyelerine yönelik çoğunlukla olumsuz, düşmanca bir değerlendirme ve tutum. Son derece duygu ağırlıklı (söz konusu kişilere karşı kuşku, korku veya nefret yüklü), **sterotipik** olan ve tersine kanıtlardan kolay kolay etkilenmeyen bu tür tutumlar, söz konusu kişilerin olumsuz, nahoş özelliklere sahip oldukları inancına dayanır. Önyargılar tipik olarak ebeveynlerden, arkadaşlardan, sosyal gruplardan alınır ve azınlık gruplarını günah keçisi olarak kullanmak, başkaları karşısında üstünlük hissetmek, vb. ruhsal nedenlerle sürdürülür. Önyargının davranışsal olması, yani davranışlara yansımaları gerekmez, hatta kişi önyargılı tutumunu gizlemeyi de tercih edebilir. Bu bağlamda **ayrımcılık**. Ayrıca **ırkçılık, günah keçileri**.

[<http://www.termbank.net/psychology/5284.html>]

STEROTİP

Bir grubun bütün üyelerine yönelik sabit, aşırı basitleştirilmiş, aşırı genelleştirilmiş, genellikle önyargılı bir kanı; bir grubun tüm üyelerinin paylaştığı düşünülen olumlu veya olumsuz özellikleri taşıyan bilişsel bir **şema**. 'Bütün Yahudiler *cimridir*,' 'bütün gençler gürültülü müzik *dinler*,' vs. Kişilerin eşsiz, bireysel özelliklerini göz ardı eden ve hepsine ortak özellikler yükleyen sterotipleştirme, korku, ekonomik sıkıntılar, günah keçisi bulma gibi çeşitli motivasyonları yansıtabilir.